

Sreda, 2. mart 2005.

Svedok Ramiz Qeriqi

Otvorena sednica

Optuženi su pristupili Sudu

Početak u 14.34 h.

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA PARKER: Dobar dan. Vidim da su svi optuženi prisutni danas, što je ohrabrujući znak. Da li smo spremi da nastavimo? Gospodine, Guy-Smith, izvolite.

ADVOKAT GUY-SMITH: Ja bih samo želeo da obavestim Pretresno veće ukratko o sadašnjem stanju zdravlja gospodina Balae. On je juče bio u bolnici. Tamo je pregledan, naročito srčane funkcije, otpušten je bez ikakvog nalaza i vraćen je u Pritvorsku jedinicu. Sinoć oko 19.00 časova, kako sam shvatio iz onoga što mi je on rekao, imao je ponovo vrlo jake bolove i zatražio pomoć lekarskog osoblja, koje se nije pojavilo. On se danas bolje oseća nego ranije i ja sam razgovarao s njim da li je uopšte u stanju da nastavi sa radom, jer kad ga pogledam, iskreno govoreći, meni ne izgleda jako dobro a već ga neko vreme poznajem i znam da se povremeno na njemu vidi da se fizički ne oseća dobro. On mi je rekao da se ne oseća posebno dobro ni danas ali mi je takođe rekao da želi da nastavi, jer ne želi da ovaj postupak na bilo koji način usporava ili da neko stekne da utisak da to želi da čini. Rekao sam mu da ukoliko on smatra da može danas da bude ovde, da ja sam voljan da nastavimo. Ali sam ga zamolio u slučaju da oseti bilo kakve tegobe ili bol, da me odmah o tome obavesti, kako bismo mogli time da se odmah pozabavimo. Ne znam da li je ovo pravi trenutak da ponovo pokrećemo pitanje o kome smo ranije razgovarali. Prethodno smo razgovarali o jednom opsežnom lekarskom pregledu za ovog gospodina. Jer ovo nije prvi put da je u krizi. Nešto se dešava sa njegovim zdravljem. Ja nisam lekar. I ja, naravno, nikad ne bih preuzeo poziciju da se izjašnjavam, jer ja to ne mogu. Nešto se u ovom čoveku dešava što je malo dublje od normalnog i mi ne shvatamo šta je to. Mislim da bi bilo mudro od strane Pretresnog veća, ako mislite da je to prihvatljivo, da naredi opet celovit medicinski pregled gospodina Bale da vidimo da li možemo da stignemo do korena ove stvari iz mnogo, mnogo razloga od kojih nije najmanje važno njegovo zdravlje kao i njegova sposobnost da učestvuje u slučaju u kome želi da nastavi da učestvuje i to u ubrzanoj proceduri. Osim toga, nemam ništa drugo da kažem po ovom konkretnom pitanju.

SUDIJA PARKER: Hvala gospodine Guy-Smith. Ja ću se raspitati i videti da li ljudi koji su odgovorni za ukazivanje pomoći imaju bilo kakvog razloga da postupe onako kako ste vi predložili. Inače i Pretresno veće smatra da bi bilo dobro da se tako postupi. Jasno, ukoliko se vaš klijent ne oseća dobro, to bi svakako trebalo da interesuje Pretresno veće. S druge strane, ako smo u mogućnosti da nastavimo, utoliko bolje. Međutim, ukoliko vaš klijent smatra da ne treba da vam skreće pažnju o svom zdravstvenom stanju zbog toga što bi time mogao da ugrozi, odnosno odloži suđenje, on ne bi trebalo nijednog trenutka da tako misli.

TUŽILAC WHITING: Časni Sude...

ADVOKAT GUY-SMITH: Hvala, časni Sude.

SUDIJA PARKER: Vidim da gospodin Whiting želi nešto da kaže.

TUŽILAC WHITING:... ako smem samo kratko da dopunim ovu stvar samo jednom informacijom a to je da se ovaj problem pojavljivao i pre i, zapravo, ako dobro razumem, da je 2003. godine ili je to možda bilo 2004. godine, naloženo celovito medicinsko ispitivanje baš iz ovog razloga...

To je i urađeno, rezultati su nam bili na raspolaganju i suđenje je nastavljeno. Naravno, zdravstveno stanje se može vremenom promeniti. Prošlo je dosta vremena, pa možda ne bi bilo loše da se takav pregled ponovo uradi ali mislim da treba ovde jasno da se kaže da smo se tim pitanjem ovde već bavili i da to je već bilo preduzeto. Moguće da je to bilo pre nego što je gospodin Guy-Smith počeo da zastupa gospodina Balu. Ne mogu da se setim.

SUDIJA PARKER: Ako se to desilo to je, u svakom slučaju, bilo pre nego što je ovo Pretresno veće počelo da radi na ovom predmetu.

ADVOKAT GUY-SMITH: Da, naravno da je to je bilo pre nego što je ovo Pretresno veće počelo da radi na ovom predmetu i gospodin Whiting je u pravu. Bio je takav pregled izvršen, međutim ne ulazeći u proučavanje uzroka bolesti, mislim da sve strane koje se bave ovim, uviđaju da nešto nije u redu. Kao što svi znamo, medicina nije baš najpreciznija nauka, iako mi ne želimo da tako bude.

SUDIJA PARKER: Ne bismo to da poredimo s pravom.

ADVOKAT GUY-SMITH: Ne, ne nikako. Nikad ne bih uradio takvu stvar.

SUDIJA PARKER: Izvolite, gospodine Topolski.

ADVOKAT TOPOLSKI: Časni Sude, sadašnji svedok nije u sudnici na moj zahtev. Koliko sam ja shvatio, gospodin Whiting je završio sa glavnim ispitivanjem tog svedoka. Bio sam u prilici da mu jutros kažem da želim da pokrenem jedno pitanje pre unakrsnog ispitivanja i želim da ga pokrenem u ovom trenutku. Ali pre toga hteo bih samo za zapisnik da kažem nešto u vezi sa gospodinom Limajem i gospodinom Mansfieldom. Hteo bih da zahvalim Pretresnom veću i Sudu što nam je jutros pomoglo, iza kulisa, da tako kažem. Što se drugog predmeta gospodina Mansfielda tiče, ništa ne ide kako treba, jer je suočen sa još jednom bolešću, jedan porotnik je bolestan. Ipak sam u mogućnosti da vam kažem da je gospodin Mansfield jutros dao svoju završnu reč u Centralnom krivičnom sudu i da je na putu za ovaj grad. Časni Sude, mislim da ću ja biti jedini zastupnik Odbrane ovog popodneva koji će postavljati pitanja gospodinu Qeriqiju. Čak i ako to činim jako usporeno, mislim da to neće potrajati do povratka gospodina Mansfielda koji bi trebalo da stigne u ovu zgradu negde otprilike do 18.00 časova. Ja znam da je u ovim okolnostima gospodin Limaj veoma zahvalan a koliko sam shvatio, ni Pretresno veće neće biti previše zabrinuto ukoliko gospodin Qeriqi dođe i sutra kako bi gospodin Mansfield bio u mogućnosti da lično obavi unakrsno ispitivanje. I znam da smo gospodin Whiting i ja razmatrali da li bi on, Qeriqi, mogao da bude ubačen nakon što sledeći svedok počne i iz mnogo razloga, sa kojima saosećam i znam i da Sud saoseća, zastupnik to nije

smatrao poželjnim. Sa ovim informacijama se zahvaljujem Sudu. Ovo je pozicija što se tiče gospodina Mansfielda.

SUDIJA PARKER: Hvala vam gospodine Topolski. Iako svi uviđamo da to nije najbolje rešenje, ipak mislimo da bi bilo u interesu klijenta gospodina Mansfielda da gospodin Mansfield može bar malo da se odmori kada dođe i da se upozna sa tim šta se događalo u toku glavnog ispitivanja i vašeg unakrsnog ispitivanja.

ADVOKAT TOPOLSKI: Da.

SUDIJA PARKER: Zato ne osećate nikakvu obavezu da požurujete. Nastavite s tim, a mi ćemo uživati u pauzi.

ADVOKAT TOPOLSKI: Nadam se da fraze „nastavite s tim“ i „Topolski“ možda postaju sinonimi u očima Suda, ali ne insistiram na odgovoru na to pitanje. Časni Sude, ja bih hteo da pokrenem još jedno pitanje koje se tiče zaključaka na kraju glavnog ispitivanja gospodina QeriqIja, mada je ovo što ću ja da pokrenem neobično. To je retko u ovom predmetu da se tako nešto pokreće, međutim ja ću to ipak učiniti i odmah ću reći o čemu se radi. Ja bih zatražio od gospodina Whitinga da nam kaže u ime kancelarije Tužilaštva kakav je stav Tužilaštva u vezi sa svedočenjem ovog svedoka do sada. Naravno, čovek razume sasvim dobro da su ovo pitanja o kojima treba konačnu odluku da donese Pretresno veće onda kada bude razmatralo krivicu ili nevinost ovih optuženih ali časni Sude, to je u sukobu u odnosu na sadržaj jednog dela mog unakrsnog ispitivanja. I ja ću sada reći zbog čega je to vrlo jedinstveno u slučaju gospodina Qeriqija. Kao prvo, nema i neće biti nikakvog zahteva da se on smatra neprijateljskim svedokom. Kao drugo, u pravnom sistemu u kome ja radim, a znam i da je to takođe slučaj i kod vas, časni Sude, a znam... odnosno mislim takođe i kod gospodina Whitinga; kada svedoka pozove Tužilaštvo, kao svedoka o istini – to je koncept koji postoji u svim ovim pravnim sistemima i on postoji, svakako, i u ovom sistemu – radi se o sledećoj stvari: kada Tužilaštvo ili možda čak i Odbrana pozove svedoka, to ne mora nužno da znači da taj svedok pozvan od strane Tužilaštva ili Odbrane da daje istinite i iskrene odgovore o svim pitanjima, već samo o nekim pitanjima. Situacija sa ovim svedokom je sasvim drugačija, to je naša tvrdnja. I zbog toga, zbog te razlike, mislim da je potrebno da se gospodin Whiting bar u određenom stepenu izjasni o svom stavu. I ovo su razlozi zašto mi kažemo da se to pojavilo. Kao prvo, ovaj svedok, kao što mi ovde znamo, ostaje i dalje osumnjičeni. On je to jasno rekao na početku svog razgovora... kome je gospodin Whiting prisustvovao, dodajem u zagradama...kad je bio s njim obavljen razgovor od strane Međunarodnog krivičnog suda. I iz svedočenja koje ste vi ovde čuli, jasno je da se on odazvao na sudski poziv da svedoči kao osumnjičeni i dobio je *subpoenu* da se pojavi pred ovim Sudom. I ja ću svakako da ga pitam da li on smatra da je osumnjičeni u ovom predmetu ili ne, bez obzira na to da li se gospodin Whiting priprema da izjasni o tome da li on i dalje ostaje osumnjičeni ili ne ili su mu date neke naznake da više nije osumnjičeni, mi ćemo sačekati odgovor gospodina Whitinga. Drugo je pitanje sledeće: drugi svedoci a uzeću jedan očigledan primer, a pošto smo na otvorenoj sednici, ja ću ga jednostavno nazvati pseudonimom, L-07, koji je svedočio o ispitivanju od strane ljudi, prema kojem je rečeno da je ovaj svedok bio prisutan i ovaj svedok je pozvan juče da o tome govori. On je odgovorio da je prevezio pivo i cigarete za obe strane.... Ono što nije pred njega stavljeno, naravno, jeste vrlo ozbiljan navod koji je naveo L-07, da su mu zubi izbijeni i to kundakom, drugim rečima, da ovaj svedok u položaju bilo počinioca

tog krivičnog dela ili u položaju nekoga ko ima komandnu odgovornost, vezano za taj krivično delo, u koje je bio direktno uključen. Svako se savim jasno seća tona kojim je gospodin Whiting, sasvim ispravno ali čvrsto, rekao ovom svedoku u glavnom ispitivanju, veći broj imena ljudi koji su nestali ili koji su mrtvi. I iz neizrečenih navoda, iza svakog od njih, je bilo jasno da je ovaj svedok znao ili zna ili je mogao da zna, nešto više nego što je bio spreman da kaže. I nikakav zahtev nije podnet u pogledu toga da on bude neprijateljski svedok. U stvari, on poriče ili nastavlja da poriče bilo šta što ga može povezati sa kriminalnim krivičnim ponašanjem. Časni Sude, ovo nije javna istraga. Neutralnost Tužilaštva u tom pogledu, po našem mišljenju, nije opcija. Mi imamo pravo da znamo i ja isto tako imam pravo da znam kako da unakrsno ispitujem ovog svedoka, imajući na umu ono kako će gospodin Whiting odgovoriti na ove zahteve. Želim da iznesem samo dva primera da kažem zašto je to relevantno za moje unakrsno ispitivanje. Ovaj svedok je juče rekao ono što što on smatra da je bio položaj mog klijenta u Lapušniku/Llapushnik. Neću tome pridavati veću važnost od ove u ovom trenutku jer Sud nikada nema sreće da dobije tekstove razgovora koji su prethodili procesu. Hajde da to postavimo neutralno i da kažemo da je to u suprotnosti sa odgovorima koje je on dao u razgovoru sa gospodinom Whitingom i drugim osobama. Ja ovde koristim reč "suprotnost" u pravom značenju. Hoću li ići tim putem ili ne, zavisi, bar u određenom stepenu, želim o tome da uverim Sud, kako će gospodin Whiting odgovoriti na ovaj zahtev, ako je pozvan da to uradi. Drugo je pitanje ovo, ja sam to već dodirnuo time što sam dao jedan primer i to nije jedini primer. Položaj Ramadana Behlulija je drugi primer. Ali ovaj Sud je čuo navode od strane drugih svedoka vezano za ponašanje ovog svedoka. I može se pomisliti da je u duhu pravednosti, da ako su te tvrdnje negde tu u vazduhu, onda tom svedoku treba dati mogućnost da se s njima pozabavi. To je oblast za koje ja tražim uputstvo od Suda vezano za odgovor na moje sadašnje podneske, jer želim da znam, s moje tačke gledišta, da je to odgovarajuće i/ili sigurno ili područje u kom mogu da se krećem. Naravno, pitanja sigurnosti su pitanja koja mene zanimaju i cenim to. Ali, časni Sude, ova situacija s kojom se suočavamo, kao što sam rekao, je jedinstvena mislim u ovom predmetu i zbog toga nam se čini da je za obe strane neophodno i odgovarajuće da se ovo pitanje pokrene sada. Naravno, ako je stav Suda: sve je to, na kraju krajeva, slučaj za Sud i ja moram da sledim svoj tok, naravno time će se rukovoditi i tako ću i da postupim. Ali nadam se da Sud može da vidi da ovde postoje potencijalne teškoće. I vrlo je dobro, po našem mišljenju, da se to sada utvrdi i prodiskutuje, nego da se nađemo u situaciji kada bude suviše kasno. Časni Sude, oprostite mi što sam vam oduzeo toliko vremena izlažući ovo ali to je situacija u kojoj ja moram da potražim pomoć Suda.

SUDIJA PARKER: Hvala gospodine Topolski.

ADVOKAT GUY-SMITH: Ja ću se priključiti primedbama koje je izneo gospodin Topolski. Ja sam isto tako razmišljao. To isto tako opet zavisi od toga na koji će način gospodin Whiting odgovoriti pitanje koje je ovde izneto u slučaju da ga pozovete da odgovori.

SUDIJA PARKER: Hvala, gospodine Guy-Smith. Izvolite, gospodine Whiting.

TUŽILAC WHITING: Časni Sude, Tužilaštvo se u ovom trenutku opire da se u sred svedočenja svedoka započne proces ocenjivanja svedočenja tog svedoka i da se ponudi stav ili mišljenje ili presuda Tužilaštva o tome koji deo je možda istinit a koji

možda nije, na koje delove će se Tužilaštvo oslanjati a na koje neće. Za to postoji nekoliko razloga a neke je do sada već dodirnuo gospodin Topolski. Prvi razlog je što ne zavisi od Tužilaštva već od Suda da izvrši procenu o svedočenju svedoka, odnosno da li da se prihvati to svedočenje u celini ili delimično. Zbog toga, čak i ako Tužilaštvo želi da iznese svoj stav vezano za ovog svedoka, ja ne bih očekivao da će Sud da učini to isto i zbog toga će gospodin Topolski biti u istom... neće biti stvarno ni u malo boljem položaju u smislu u kom pravcu da krene u svom unakrsnim ispitivanju. Jer na kraju krajeva, presuda Suda je ona koja je bitna a ne naša presuda. Prema tome, gospodin Topolski to treba da ima na umu. Druga tačka je da ovo svedočenje, kao i sva svedočenja u ovom predmetu, treba da bude procenjeno u svetlu svih svedočenja koja će doći. Naravno, moguće je tokom izvođenja dokaza da se donesu nekakve brze ocene tog svedočenja ali u konačnici svedoci...njihova svedočenja, dokumenti, sve što dolazi kao dokaz od svedoka, treba da se proceni na kraju u svetlu svega ostalog i to je pravo vreme da Tužilaštvo da svoje stavove o tome na koje dokaze ima nameru da se oslanja i za... naravno, i za Odbranu da uradi isto to i za Sud da da procenu vrednosti. Kao generalna stvar, ja mislim da se često događa i očekujem da će se dogoditi i na ovom suđenju, ako se već nije dogodilo, a događa se na svakom suđenju u ovoj zgradi, da će svedoci ispričati istinu o određenim stvarima a o drugim nekim stvarima neće biti precizni, bilo namerno ili nenamerno. Posebno svedoci mogu biti manje iskreni vezano za svoju uključenost u određena događanja ili vezano za uključenost njihove strane u sukobu. Mislim da je to sasvim uobičajeno. I o tome se govori u paragrafu broj 7 na samom početku presude u *Predmetu Strugar* koju je donelo ovo Pretresno veće, to jest o činjenici da svedoci o nekim stvarima govore istinu a o drugima ne govore. Preteruju u nekim pitanjima, druga pitanja minimiziraju. I na Sudu je da to sve izvaga i da donese odluku da li da prihvati svedočenje svedoka u celini ili samo delimično. Mislim da je gospodin Topolski u svom podnesku prihvatio ovaj princip i rekao, u stvari... nemam ovde redove koji se na to odnose, da je sasvim uobičajeno za Tužilaštvo ili Odbranu da moraju da pozovu svedoke koji će govoriti istinu o nekim pitanjima a o drugima neće govoriti istinu. Ali onda on želi da ovog svedoka predstavi kao jedinstvenu situaciju i naveo je nekoliko tačaka vezano za to, i ponoviću ih. Prva tačka je bila da je s njim bio obavljen razgovor kao sa osumnjičenim i pitanje je bilo: da li je još uvek osumnjičen ili nije? Ja u ovom pitanju vidim jednu tačku na koje treba da odgovorim a to je sledeće: svedoku je rečeno da je bio osumnjičen. Ako je on...u jednom trenutku on je dobio drugačiju informaciju, odnosno drugu ocenu svog statusa, onda bih mogao da prihvatim da bi to možda moglo da utiče na njegovo svedočenje i onda bih imao obavezu da to obelodanim. Ali to se nije dogodilo. Nije bilo takvih informacija koje su date tom svedoku. I ovde konkretno ja mislim da jeste ispravno da se od Tužilaštva zatraži da obelodani da li je svedok obavešten da li je njegov status u tom smislu promenjen. Međutim, bez obzira da li je on osumnjičen ili nije i šta će se s njim dogoditi, to su stvari... bez obzira šta je njemu rečeno, jer to onda može uticati na njegovo svedočenje, odnosno kakav je njegov status, po shvatanju Tužilaštva, mislim da nije relevantno pitanje. Druga stvar jeste to što je gospodin Topolski rekao, odnosno sasvim sigurno da on ne razlikuje ovog svedoka od bilo kog drugog svedoka koji je možda bio uključen ili za koga postoje navodi da je bio uključen u neke aktivnosti a koji su možda došli da svedoče ovde u ovoj sudnici. Druga tačka je da gospodin Topolski tvrdi da se svedočenje ovog svedoka o položaju njegovog klijenta razlikuje u njegovom prethodnom razgovoru. Ali, to ga sasvim sigurno ni malo ne razlikuje od drugih svedoka koji dolaze u ovu sudnicu i koji možda govore istinu o nekim stvarima a o nekima ne govore ili u potpunosti ne govore istinu. I to je nešto što gospodin

Topolski može da ispita u unakrsnom ispitivanju. To je odgovarajuća tema za unakrsno ispitivanje. Ne vidim tu nikakvu prepreku. Treća tačka je... gospodin Topolski rekao da je Pretresno veće čulo navode protiv ovog svedoka i da ovom svedoku treba dati mogućnost da se njima pozabavi. To je tačno ono što sam ja želeo da uradim na kraju mog glavnog ispitivanja, da suočim svedoka sa navodima i dokazima koji su protiv njega izneti i da mu dam priliku da reaguje i da Sud u svetlu svih drugih dokaza oceni da li veruje da svedok govori istinu u svojim odgovorima o tim pitanjima. Dakle, možda postoji... ja sam pokušao da pokrijem sve ovo koliko je temeljitije moguće, postavljajući i opšta i konkretna pitanja. Možda postoje neki konkretni navodi koje nisam direktno stavio pred svedoka. Gospodin Topolski je spomenuo jedan konkretan navod vezano za svedoka L-07, nisam ponovo pogledao transkript svedoka L-07, ali po mom sećanju, čini mi se da sam i taj incident dosta temeljno pokrio i sa opštim i sa konkretnim pitanjima. I svedok je bio vrlo jasan u svom svedočenju o tom incidentu. Dakle, po mom mišljenju, nema ničega što ovog svedoka razlikuje od bilo koga drugog svedoka koji će doći da svedoči u ovoj sudnici, a što bi u ovoj fazi zahtevalo od Tužilaštva da u sred postupka izvrši ocenu kredibiliteta svedoka.

SUDIJA PARKER: Hvala, gospodine Whiting.

(Pretresno veće se savetuje)

SUDIJA PARKER: Jasan je stav da Tužilaštvo pozivajući ovog svedoka i dobijajući od njega dokaze, to radi na osnovi da će ga tretirati kao svedoka čiji se iskaz može bar delimično prihvatiti od strane Pretresnog veća. Koliko mi shvatamo, pozivajući ovog svedoka, Tužilaštva ne tvrdi da je čitavo njegovo svedočenje nužno istinito. Ja mislim da pitanja koja je pokrenuo gospodin Topolski predstavljaju indikacije stepena do kojeg neka od pitanja u slučaju ovog svedoka su evidentnija i snažnija nego u slučaju mnogih drugih svedoka. Postoje značajni navodi koji se mogu naći drugde u dokaznim materijalima protiv ovog svedoka. Postoje druga pitanja koja se odnose na njegovu uključenost u određena pitanja, da spomenem samo neke aspekte. Međutim taj stepen se ne čini Pretresnom veću kao nešto što utiče na onaj osnovni princip. Svedok je pozvan, kao što sam naveo, od strane Tužilaštva. Tužilaštvo je pregledalo sa njim neke od aspekata tih značajnih navoda koji su se našli u drugim delovima dokaznog materijala. Smisao njegovog svedočenja o ovom pitanjima, koliko Pretresno veće shvata, jeste da on poriče da je bio uključen u to na način kako se sugeriše u drugim iskazima i čini se da on taj stav ima bez ikakvih kvalifikacija, u pogledu bilo kojih od tih tvrdnji. Ako je Tužilaštvo imalo jasan i čvrst stav u toj tački, onda je to mogla da bude vrlo pogodna stvar i moglo je da bude od znatne koristi i pomoći Odbrani da se navede takav stav. Međutim, Tužilaštvo navodi da bi se zadatakom procene koliko će se na kraju osloniti na svedočenje ovog svedoka u prilog slučaju radije bavilo uobičajenim putem, to jest nakon što se ukaže prilika da se proceni sveukupni dokazni materijal. Pretresno veće ne oseća da ove okolnosti zahtevaju bilo kakvu intervenciju da se taj stav promeni i čini se da je to stav koji je ispravan u principu i Tužilaštvo to može da koristi kao pitanje korektnosti u vođenju ovog suđenja. Iz tih razloga, gospodine Topolski, nećemo zatražiti konkretno od Tužilaštva da navede svoj stav ali mislim da sada možete da vidite da će Pretresno veće razmotriti svedočenje ovog svedoka na kraju ovog predmeta. Dakle, predlažem vam, gde god vidite potrebu, trebalo bi da ispitajte.

ADVOKAT TOPOLSKI: Veoma sam vam zahvalan. Puno vam hvala.

SUDIJA PARKER: Molim da se pozove svedok.

(svedok je pristupio Sudu)

SUDIJA PARKER: Dobar dan gospodine Qeriqi.

SVEDOK QERIQI: Dobar dan.

SUDIJA PARKER: Sada vidite da su, srećom, svi optuženi prisutni, pa možemo da nastavimo sa vašim svedočenjem. Želeo bih da vas podsetim da je svečana izjava koju ste dali na početku svedočenja još uvek na snazi. Gospodine Whiting, postoji li još nešto?

TUŽILAC WHITING: Hvala, časni Sude, ja nemam više pitanja.

SUDIJA PARKER: U tom slučaju zastupnici Odbrane će vam postavljati pitanja, gospodine Qeriqi.

SVEDOK QERIQI: Ako mi dozvolite da kažem, ja bih želeo da dobijam prevod na svom jeziku.

SUDIJA PARKER: Oprostite. Izgleda da oprema kojom se služite treba da se promeni na odgovarajući kanal.

SVEDOK QERIQI: Sada je u redu.

SUDIJA PARKER: Da li me možete da čujete na albanskom?

SVEDOK QERIQI: Da, mogu.

SUDIJA PARKER: Hvala. Želite li da ponovim bilo šta od onog što je rečeno ili ste dovoljno shvatili?

SVEDOK QERIQI: Ne, razumeo sam zato što sam vam rekao da znam još četiri jezika osim svog jezika.

SUDIJA PARKER: Hvala gospodine Qeriqi. Sada će vam zastupnici Odbrane postaviti neka pitanja. Gospodine Topolski izvolite.

svedok Ramiz Qeriqi

UNAKRSNO ISPITIVANJE: ADVOKAT TOPOLSKI

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Gospodine Qeriqi, ja zastupam Isaka Musliua i hteo bih da vam postavim nekoliko pitanja danas popodne.

SVEDOK QERIQI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Kada ste otišli na razgovor u aprilu 2003. godine sa predstavnicima kancelarije Tužilaštva, vi ste to učinili u svojstvu osumnjičenog. To je tačno zar ne?

SVEDOK QERIQUI – ODGOVOR: Da. To je tačno. Ja ne znam da li je to tačno ili nije ali je tako bilo.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Koliko je vama poznato, danas kada u ovoj sudnici sedite pred nama, da li vi verujete da ste još uvek osumnjičeni?

SVEDOK QERIQUI – ODGOVOR: Svako ima pravo da sumnja ali mislim da oni više nemaju to pravo.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Jeste li ikada primili bilo kakvo obaveštenje u bilo kojoj formi iz kancelarije Tužilaštva da vas više ne smatraju osumnjičenim?

SVEDOK QERIQUI – ODGOVOR: Nisam razumeo pitanje. Ne znam šta mislite pod "bilo kakvim obaveštenjem"?

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Da li ste dobili neko pismo, telefonski poziv, telefaks, *e-mail*, bilo šta iz kancelarije Tužilaštva u kom vam se saopštava da vas više ne smatraju osumnjičenim? Jeste li dobili bilo šta te vrste?

SVEDOK QERIQUI – ODGOVOR: Nisam dobio ništa u pismenom obliku.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: U redu. U razgovoru koji ste vodili sa predstavnicima Tužilaštva a čini mi se i juče, vi ste govorili o tome kako ste stupili u rat kao vojnik OVK i kako ste skrivali svoj identitet. Hteo bih kratko da vas pitam nekoliko pitanja o tome. Vaš pseudonim, vaše ratno ime bilo je Luan, zar ne?

SVEDOK QERIQUI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Jesam li u pravu ako sugerišem da ste vi i mnogi, mnogi drugi imali pseudonime iz dva razloga ali pretežno da zaštitite vlastiti identitete od Srba. Da li bi to bilo tačno?

SVEDOK QERIQUI – ODGOVOR: Da, da zaštitim sebe ali isto tako da zaštitim svoju porodicu i rođake zato što je u to vreme tadašnja Vlada ako je znala da je neko protiv nje, ona bi se onda svetila celoj porodici, bilo tako što ih je stavila u zatvor ili što bi pretresali njihove kuće usred noći, maltretirala ih i tako dalje. To je razlog što smo mi to radili.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Hvala na tom odgovoru i što ste ga dali tako detaljno, jer ja sam upravo hteo da kažem da je to jedan od dva razloga zbog čega ste štitili svoj identitet, znači da štitite porodicu a to ste nam već objasnili. Hteo bih da vam postavim nekoliko pitanja o Nemačkoj i o vremenu koje ste proveli u Nemačkoj, gospodine Qeriqui, zato što ja tvrdim da ste se vi tamo upoznali i postali prijatelj sa Isakom Musliuom, mojim klijentom. Da li je se slažete?

SVEDOK QERIQUI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Možda se sećate da je Isak Musliu bio u mestu koje se zove Degendndorf. Da li se sećate imena tog mesta?

SVEDOK QERIQUI – ODGOVOR: Ne u Degendorfu, ne tada, nego kada je došao bliže mom mestu, bliže Barkenbergu. Tako nekako.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Da li ste znali da je on bio član lokalnog karate kluba i da je, takođe, igrao i fudbal?

SVEDOK QERIQUI – ODGOVOR: Kada sam ga upoznao, onda sam to saznao.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Vi ste postali, kako ste juče rekli nerazdvojni. A ja ću reći drugačije: postali ste bliski prijatelji. Da li je to tačno?

SVEDOK QERIQUI – ODGOVOR: Da, u kasnijoj fazi. Kad me pitate kada smo postali prijatelji, mogu da vam kažem o tome.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Doći ću i do toga. Ali sada želim da se bavimo vašim prvim susretom vašim prvim susretom. Ja tvrdim da je on radio kao poljoprivrednik u selu Arnhofen blizu grada Nojzedina u Nemačkoj. Bio je to jedan hladan dan. Radio je na polju sa još dva rođaka i jedan čovek je doneo čaj u termosu a taj čovek ste bili vi. Da li se toga sećate, gospodine Qeriqui?

SVEDOK QERIQUI – ODGOVOR: Da, to je tačno. Nisam kupio čaj. Moja porodica je boravila blizu, tako da sam im doneo čaj, jer tu sam živeo. I moja supruga i sin su tu bili. A to mesto gde su oni su radili bilo vrlo blizu moje porodice, tako da sam osetio zadovoljstvo da pomognem mojim zemljacima, bar da im dam čaj.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Mislim da ćemo preći na brzinu preko ovih događaja. Ovo su delovi slučaja mog klijenta; iznosim ih i tražim vaš komentar. Počeli ste tada da radite zajedno u jednoj organizaciji koja se bavila obezbeđivanjem pomoći za OVK i bilo je sve više i više ljudi koji su dobrovoljno učestvovali u sastancima i organizovanju sastanaka onoga što je kasnije postala OVK. Da li se slažete s tim, gospodine Qeriqui?

SVEDOK QERIQUI – ODGOVOR: Da, to je istina. Bilo nam je zadovoljstvo kada smo tamo bili zajedno. Sve te osobe koje su učestvovali u radu te organizacije ili pokreta, ako vam se tako dopada.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Želim da idemo sad hronološkim redom. Želeo bih da sada da se bavimo onim vremenu kada ste vi i on i još deseterica drugih napustili Nemačku i uputili se ka Kosovu/Kosovë. Pre svega, gospodine Qeriqui, podneli ste zahtev, rekli ste nam prekjuche, da dobijete dozvolu da odete. Da li je to tačno?

SVEDOK QERIQUI – ODGOVOR: Da, da. Želeo sam da se vratim na Kosovo/Kosovë. Želeo sam da odem iz Nemačke; zato smo podneli tu molbu, jer smo želeli da se pridružimo našim prijateljima, našim drugovima, i da branimo naše teritorije.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Oprostite. Izvinjavam se se što vas prekidam. I vi ste gospodinu Whitingu i njegovom timu ljubazno dostavili kopiju tog zahteva. Ja vam sad neću to predočavati ali imam prevod toga, zajedno sa pričvršćenom listom imena. Želim samo ovo da vas pitam: kome ste podneli taj zahtev?

SVEDOK QERIQUI – ODGOVOR: Zahtev sam podneo u Kantonu Aargau zajedno sa članovima NPK, jer su to bile osobe koje su se time bavile i one su preuzele organizovanje, jer su se oni bavili time, više nego druge stranake.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: I tu ima 12 imena, uključujući i ime Isaka Musliua, vas i još deseterice drugih. Da li sam u pravu kada kažem, gospodine Qeriqui, da je to bilo zbog "mučeništva", kako vi to zovete, odnosno stradanje porodice Jashari

početkom marta, posebno 5. marta, da je to bio događaj koji vas je naterao da donesete odluku da je došlo vreme da se vratite na Kosovo/Kosovë? Da li sam u pravu kada to kažem?

SVEDOK QERIQUI – ODGOVOR: Da, bili biste sasvim u pravu. Ali ne samo stradanje porodice Adema Jasharija, već su Srbi još ranije bili počeli da vrše pritisak na nas. Ja sada ne želim da se zadržavam na tome i da vam objašnjavam kako smo, ne samo ja, Isak Musliu i drugi učestvovali u svemu tome, već svi Albanci koji su to mogli da urade, bili su spremni da se vrate i da se bore i brane našu zemlju i da se bore za naš nacionalni identitet, kao Albanaca, da brane svoju decu, žene, koji su bili nemoćni. Tako da to nije bio slučaj samo sa jednom porodicom, već smo mi želeli da radimo za opšti interes.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Ne bih želeo ni na koji način da umanjim značaj tih događaja, već me interesuje konkretan datum kada ste se vi uputili iz Nemačke na Kosovo/Kosovë, zajedno sa svojim drugovima. To je bilo početkom marta, gospodine Qeriqi, zar ne? Da li sam ja u pravu?

SVEDOK QERIQUI – ODGOVOR: Da. U martu smo učestvovali u nekoliko mitinga. Ja sam naglasio da smo još ranije podneli te zahteve ali smo u martu krenuli. Nisam siguran kog datuma je to bilo. Mislim da bi je to možda bilo krajem marta ili početkom aprila ali pre bih rekao da je to bilo krajem marta.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: I većim delom tog puta vi ste putovali sa Isakom Musliuem. Neću sada ulaziti u pojedinosti tog puta ali svakako ste više dana, ako ne i nedelju dana, proveli u Tirani u Albaniji, zar ne? I vi ste, gospodine Qeriqi, bili vođa te grupe koja se vratila na Kosovo/Kosovë, zar ne? Da li se slažete s tim?

SVEDOK QERIQUI – ODGOVOR: Da, ja sam bio njihov vođa ali u Tirani je bilo i drugih vođa koji su nam pomogli kako bismo se vratili na Kosovo/Kosovë.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Da li ste onda otišli u mesto... oprostite mi, gospodine, zbog mog pogrešnog izgovora... u mesto koje se zove Kukeš, u jednu kuću gde su vam date uniforme i oružje? Da li se slažete da je tako bilo?

SVEDOK QERIQUI – ODGOVOR: Ne, nismo u Kukešu uzeli uniforme. Uzeli smo ih negde drugde. Onda smo otišli u Krumu. Iz tog mesta smo ušli na Kosovo/Kosovë.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Dobro. Možda ime sela nije toliko ni važno. I vi ste krajem marta, kao grupa ušli na Kosovo/Kosovë negde krajem marta 1998.

godine i došli ste do jedne kuće sa druge strane granice. Tamo ste se sreli muškarcima koji se zovu Abedin Rexha i Ilijaz Kodra i tamo ste otkrili, pod čim mislim vi, Musliu i drugi, da OVK nije tada bila tako organizovana koliko ste vi možda mislili. Izlažem mnoštvo podataka. Nadam se ste pratili ovo što sam vam rekao. Ako želite, mogu sada da se zaustavim, ali da li se slažete sa svim ovim ili se ne slažete s nekim delom?

SVEDOK QERIQUI – ODGOVOR: Kada je reč o Abedinu i Ilijazu, mi smo se negde drugde sreli, u Nemačkoj a ne ovde u ovom mestu sa koga smo prešli na Kosovo/Kosovë. Možda ste me pogrešno razumeli.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Ne, to je moja greška. Ja sam pogrešio. Ali ostatak ovoga što sam vam predočio, da li se to poklapa sa vašim sećanjem događaja, konkretno, gospodine Qeriqi, kada kažem da ste svi zajedno, kad ste došli na Kosovo/Kosovë, otkrili da stvari nisu bile tako organizovane kada je u pitanju OVK? Konkretno, da li se slažete sa tim?

SVEDOK QERIQUI – ODGOVOR: Da, imena su ista, ona koja sam juče pomenuo ali jedino je mesto drugačije, zapravo pogrešno, jer smo se sa ove dve osobe sreli u Nemačkoj. A kada smo tamo došli, sreli smo se u Likovcu/Likoc ali ne u kući negde drugo. U Likovcu/Likoc smo se sreli te dve osobe.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Predočiću vam fotografiju koju ste videli pre nekoliko dana. To je dokazni Predmet Tužilaštva broj P153. Molim poslužitelja da nam pomogne.

ADVOKAT TOPOLSKI: Možda može da se stavi na grafoskop. Da, hvala vam.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Pogledaćemo fotografije zajedno. Pogledajte sa vaše desne, odnosno sa vaše leve strane, gospodine Qeriqi, možete da vidite na ekranu tamo... ili se to nalazi na ekranu ispred vas.

SVEDOK QERIQUI – ODGOVOR: Da, vidim to.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Pogledajte fotografiju, gospodin koji kleči sa desne strane na fotografiji je Qerqizi, zar ne, to je Isak Musliu?

SVEDOK QERIQUI – ODGOVOR: Da, da.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Na fotografiji on ima popriličnu bradu, koja je u proleće i leto još porasla? I vi možete svakao da mi odgovorite na to pitanje, budući da ste ga videli krajem maja u Lapušniku/Llapushnik. Da li se slažete sa mnom da je njegova brada bila sve duža?

SVEDOK QERIQUI – ODGOVOR: Da, naravno. Brada mu je rasla ali u to vreme je već imao bradu i ličio je na Qerqiza Topulija, heroja iz prošlosti koji se borio za nacionalnu stvar i tako je on dobio pseudonim. A naravno da mu je brada rasla vremenom. Ne znam šta bih više mogao o tome da kažem. Nemam ništa drugo da vam kažem.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Ne. Odgovorili ste na pitanje. To je sve što sam tražio od vas, gospodine Qeriqi. A značaj brade je na drugima da shvate a ne na vama, nemojte se brinuti zbog toga. Idemo dalje. Želim da se bavimo vašim kontaktima sa Qerqizijem a posebno vašim kontaktima u Lapušniku/Llapushnik. Vaša prva poseta Lapušniku/Llapushnik bila je 9. maja. Da li je to tačno?

SVEDOK QERIQUI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Ako sam ispravno shvatio vaš iskaz, vi ste učestvovali u borbama tog dana. Otišli ste 24 sata kasnije i onda ste se ponovo vratili 29. maja i niste se više vraćali tokom rata. Da li sam vas ispravno razumeo kad je reč o Lapušniku/Llapushnik?

SVEDOK QERIQUI – ODGOVOR: Da. Da, ispravno ste me razumeli.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: U redu. Idemo sad hronološkim redom jer će biti lakše da se prati. Kao prvo, odluka da se uopšte ide u Lapušnik/Llapushnik 9. maja je odluka koju su doneli pojedinci, zar ne? Niko nikom nije naredio da tamo ide. Da li se slažete s tim?

SVEDOK QERIQUI – ODGOVOR: Već sam juče rekao da smo bili u Klečki/Klečkë. Čuli smo pucnjavu. Otišli smo iz Klečke/Klečkë tamo kako bismo im pomogli.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Gospodine Qeriqi, molim vas, nemojte da se brinete o onome što ste već rekli. Ako bilo ko misli da gubim vremene, sudije će me upozoriti. Ali budite ljubazni, molim vas, pa odgovorite na moje pitanje; pokušavam da se koncentrišem na njih najbolje što mogu. Vama nije bilo naređeno da idete. Vi ste čuli pucnjavu i odlučili ste svi zajedno, oni koji su hteli, da je potrebno da odete u Lapušnik/Llapushnik, kako biste pomogli selu. Da li sam u pravu ili ne kad to kažem?

SVEDOK QERIQI – ODGOVOR: U pravu ste.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Hvala vam. Oprostite, izvolite.

SVEDOK QERIQI – ODGOVOR: Naša borba je bila oslobodilačka borba. Bilo je mnogo slučajeva, nisam se svih dotakao. U nekim slučajevima ljudi su nam jednostavno pridružili. Imali pušku, lovačku pušku ili bilo šta. Otišli bi na front i ljudi bi se jednostavno pridružili našim jedinicama. Kao što sam rekao, to je bio rat dobrovoljaca i, u stvari, to je bilo opštepoznato. Kao što je bio slučaj sa svima onim osobama koji su hteli da odu na Kosovo/Kosovë. Neki nisu to uradili. I nakon toga niko se nije bavio njima. Svako ko je želeo da dođe, uradio je to dobrovoljno.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Ako bih vam pokazao kartu Lapušnika/Llapushnik, jedan snimak iz vazduha, da li biste mogli da nam pokažete gde ste se borili 9. maja?

SVEDOK QERIQI – ODGOVOR: Mogao bih da vam to opišem rečima, bez karte ako želite.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Da li je to mesto gde ste bili imalo neki naziv?

SVEDOK QERIQI – ODGOVOR: Prekjuče sam vam rekao da smo došli prilično kasno. Nakon što je oklopni transporter bio u plamenu, grupa koju sam ja predvodio došla je prilično kasno. Srbi su se tada već bili povlačili i oklopni transkript je bio u mestu... blizu mesta koje se zove Guri, na kom i dan danas ima zastava.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Reč "guri" znači stena. I na tom mestu se i dan danas nalazi zastava da dvoglavim orlom, zar ne?

SVEDOK QERIQI – ODGOVOR: Da, dvoglavi orao je naš nacionalni simbol i u tom smislu je od značaja.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Tog istog dana, 9. maja, otišli ste iz Lapušnika/Llapushnik i niste se vraćali narednih 20 dana, kao što ste već potvrdili. Želeo bih da vam postavim pitanje u vezi vašeg povratka 29. maja.

SVEDOK QERIQI – ODGOVOR: *(nema pravoda)*

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Sačekajte pitanje, gospodine Qeriqi. Još vam još nisam postavio pitanje.

SVEDOK QERIQI – ODGOVOR: Izvinjavam se.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: U redu je. Da li je vama bilo naređeno da se vratite u Lapušnik/Llapushnik 29. maja ili ste vi i ostali doneli odluku da se vratite u selo i pružite pomoć? Šta od toga?

SVEDOK QERIQI – ODGOVOR: Tog dana sam bio u Krajmirovcu/Krojmir i čuli smo pucnjavu. Uzeo sam sa sobom još tri druga i otišli smo zajedno u okolinu Komorana/Komorán koji je... bliže je Lapušniku/Llapushnik i na tom mestu smo

zauzeli položaj. Sa tog mesta smo napali Srbe. Oni su uzvratili vatrom iz teškog naoružanja, iz svih vrsta oružja, u pravcu Lapušnika/Llapushnik. Mi smo jednostavno želeli da im pružimo pomoć i to smo radili svaki put kada bismo čuli pucnjavu. Osećali smo da moramo da odemo i pružimo pomoć, jer smo se borili pod istim simbolima.. Svi smo mi bili pripadnici OVK.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Da li ste se sreli sa Isakom Musliuom, Qerqizijem, 29. maja?

SVEDOK QERIQUI – ODGOVOR: Ne.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Da li ste saznali da se njegov položaj u Lapušniku/Llapushnik promenio između 9. i 29. maja?

SVEDOK QERIQUI – ODGOVOR: Ne znam ništa o tome. Nemam nikakvih saznanja o tome. Ne znam da li se promenio ili ne, jer nisam bio tamo.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Dozvolite mi da vas pitam o jednoj konkretnoj promeni koja se dogodila, da vidim da li ste nešto čuli o tome. Negde 14. maja od njega su drugi vojnici u Lapušniku/Llapushnik zatražili da postane vođa jedne od – i podvlačim reči "jedne od" – jedne od jedinica OVK u

Lapuškiku/Llapushnik. Da li ste za to uopšte čuli pre nego što ste se 29. vratili?

SVEDOK QERIQUI – ODGOVOR: Već sam rekao da je Isak bio vođa neke jedinice, možda odreda ili voda, to je ono što sam da mislio. Ali nikada nisam rekao to sa sigurnošću, jer nije bilo načina kako bih to mogao da saznam. To je ono što sam ja mislio a mislim da se poklapa sa onim što vi kažete sada.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Jedino čime želim da se bavim jesu vaša lična saznanje u to vreme. Da li ste bilo šta znali o organizaciji i strukturi OVK u Lapušniku/Llapushnik ili ništa niste znali o načinu na koji su se organizovali? Kakav je vaš stav o tome?

SVEDOK QERIQUI – ODGOVOR: Nisam ništa znao o tome.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: U redu. Želeo bih da vam pitam o još jednom aspektu organizacije i želim da pređemo sa Lapušnika/Llapushnik da bih to uradio.

SUDIJA PARKER: Ako prelazite na drugu temu, možda bi ovo bio zgodan momenat ...

ADVOKAT TOPOLSKI: Oprostite...

SUDIJA PARKER: Ovo je za vas bila kratka sednica, s vaše tačke gledišta, zato što smo imali neka preliminarne pitanja.

ADVOKAT TOPOLSKI: Časni Sude, oprostite. Potpuno sam izgubio pojam o vremenu.

SUDIJA PARKER: Nastavićemo sa radom u 16.00 časova.

ADVOKAT TOPOLSKI: Hvala vam.

(pauza)

SUDIJA PARKER: Izvolite gospodine Topolski... oh, vaše unakrsno ispitivanje završice se vrlo brzo.

ADVOKAT TOPOLSKI: I vrlo uspešno, verovatno.

(svedok je pristupio Sudu)

SUDIJA PARKER: Izvolite gospodine Topolski.

ADVOKAT TOPOLSKI: Hvala, časni Sude.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Gospodine Qeriqi, ja imam još samo nekoliko pitanja za vas. Kao što sam već rekao, pokušaću sada da postavljam pitanja po hronološkom redosledu. Govorili smo periodu od 9. do 29. maja. Vi ste pre dva dana svedočili o borbama 14. juna. Da li se sećate da ste nam o tome govorili?

SVEDOK QERIQI – ODGOVOR: Možete li, molim vas, da ponovo to objasnite.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Da, rekli ste nam o borbama u vašem području, u Crnojleju/Carralevë 14. juna 1998. godine. Da li se sećate da ste to Pretresnom veću pričali pre dva dana kada ste ovde svedočili?

SVEDOK QERIQI – ODGOVOR: Da. Da, svedočio sam prethodno.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Tako je. Vi ste nam rekli da ste vi predvodili tu borbu i rekli ste nam koje oružje ste imali na raspolaganju. Hteo bih da vas pitam nešto o jednom konkretnom oružju. Rekli ste da je najveće oružje koje ste imali bio ručni raketni bacač. Gospodine Qeriqi, da li vi time hoćete da kažete Pretresnom veću da je bio samo jedan bacač tog 14. juna?

SVEDOK QERIQI – ODGOVOR: To je bio ručni raketni bacač od 150 milimetara. To je bio najveći. Bilo je kalašnjikova, automatskih pušaka, snajpera. Imali smo takođe dva vrlo stara snajpera i u nekim slučajevima ljudi su se borili lovačkim puškama. Ali ono što sam hteo da kažem je da je naše oružje bilo snažnije od neprijateljskog oružja. To je ono što sam hteo da kažem.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Da li se taj raketni bacač od 150 milimetara delio među jedinicama, zato što je bio samo jedan jedini?

SVEDOK QERIQI – ODGOVOR: Da. Tako je bilo.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Dakle, ako bi – ja ću sada ovo upotrebiti kao jedan primer, ne i imena koja su bila u predmetu – ako je jedinica, nazvaćemo je, recimo, *jedinica 1*, bio potreban raketni ručni bacač, onda je neko iz te jedinice morao da ode i da ga uzme od nekog drugog. Je li takva bila situacija u junu 1998. godine?

SVEDOK QERIQI – ODGOVOR: Da. Ponekad smo ga koristili u Zborcu/Zborc, ponekad u Crnojleju/Carralevë a čak i u Lipovici/Lipovicë i nigde drugo koliko ja znam.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Preći ću sada sa oružja na opremu. Rekli ste nam prethodno, govoreći o tom istom periodu, da niste imali radio vezu, nego ste

koristili kurire. Gospodine Qeriqi, koliko dugo ste bili bez radio veze ili da to pitam na drugačiji način: hoćete li nam reći kada ste prvi put koristili radio stanicu u toku rata?

SVEDOK QERIQUI – ODGOVOR: U mojoj jedinici mi nismo imali radio stanicu. Ja sam prvi put koristio radio stanicu u borbama u Košari/Kosharë.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Molim vas, da li možete da nam kažete u kom je to bilo mesecu?

SVEDOK QERIQUI – ODGOVOR: To je bilo – koliko se sećam, naglasio sam to prekjuche, u aprilu 1999. godine. Tamo je bilo puno radio stanica. To je bila redovna vojska, sredstva su bila drukčija.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Gospodine Qeriqi, da li time hoćete da kažete ovom Sudu da vi, kao lokalni komandant, niste imali radio stanicu tokom čitave 1998. godine? Je li to vaše svedočenje?

SVEDOK QERIQUI – ODGOVOR: Nisam imao radio stanicu uopšte.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Hvala. Idemo sad dalje. Hteo bih da se pozabavimo jednim događajem, ako ga se sećate, od 24. jula 1998. godine. Gospodine Qeriqi, mi znamo iz drugih neposrednih svedočenja u ovom predmetu da je Lapušnik/Llapushnik pao otprilike u to vreme u toku letnje ofanzive koju su vodili Srbi. Želim da vas pitam o jednom konkretnom mestu i konkretnom datumu, da vidimo da li možete da nam pomognete. Ja tvrdim da ste vi i Shukri Buja bili blizu sela ili nadomak sela zvanog Fuštica/Fushticë negde u 24. jula 1998. godine. Vrlo sam konkretan oko toga. Pre svega, da li se sećate da ste bili u mestu koje se zove Fuštica/Fushticë?

SVEDOK QERIQUI – ODGOVOR: Ne sećam se da sam bio kod kuće. Mi smo otišli da pomognemo tamo u borbama u Fuštici/Fushticë, ali kada smo otišli tamo... ne sećam toga u vezi sa Shukrijem. Sećam se da smo tamo otišli sa nekim vojnicima. Kada smo tamo stigli, neprijateljske snage su bile zauzele to mesto, tako da nismo uspeli da prodremo unutra.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Pa, da pokušam da vam to malo osvežim, da tako kažem. Ja mislim da ste vi, osim Shukri Buje, tamo takođe sreli i Qerqiza koji je upravo bio došao iz Orahovca/Rahovec. Vidim da klimate glavom. Da li se toga sećate, gospodine Qeriqi?

SVEDOK QERIQUI – ODGOVOR: Qerqizi je bio sa drugom grupom a ja sam bio sa jednom drugom grupom kada smo pošli da pomognemo Fuštici/Fushticë. To je istina.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Izvinite što insistiram na ovome ali nisam dobio pravi odgovor na moje pitanje. Pokušavam da budem što konkretniji u detaljima. Ako ne možete da mi pomognete, recite tako. Ja vam kažem da vam je Qerqizi verovatno rekao da se upravo vratio iz Orahovca/Rahovec i onda je sreo vas i Shukri Buju i on je, u stvari, tada odlučio da napadne srpske snage u Fuštici/Fushticë. Sećate li se bilo čega od ovoga što sam rekao ili se ne sećate?

SVEDOK QERIQUI – ODGOVOR: Sećam se da je bio Qerqiziju i mnogi drugi, Voglushi je bio tamo, jer nama je cilj bio da sprečimo srpske snage da uđu u Rusinovce/Resinoc ali nismo bili u mogućnosti da odemo u Fušticu/Fushticë pre rata. Držali smo neka mesta izvan Fuštice/Fushticë, između Fuštice/Fushticë a i Rusinovca/Resinoc. Iz tih mesta smo smo pucali ali nismo bili u mogućnosti da uđemo

Fušticu/Fushticë. Tačno je da je Qerqizi bio tamo. Moguće da je rekao to što ste vi pomenuli ali se sada toga ne sećam. Ako je to rekao, onda je to istina. Kad ste spomenuli Fušticu/Fushticë, hteo bih samo da istaknem da mi nismo uspeli da uđemo tamo i da smo pucali sa tih položaja između Fuštice/Fushticë i Rusinovca/Resinoc. Ali tamo je bilo mnogo grupa. Bilo je nekih petoro ili šestoro ljudi sa mnom a onda sam se ja vratio u Crnoljevo/Carralevë, jer sam morao da budem tamo u slučaju eventualnog napada.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Hvala. Želeo bih da mi pomognete oko jedne lekcije iz geografije, ako nemate ništa protiv.

ADVOKAT TOPOLSKI: Molim da se svedoku pokaže karta broj 1 iz dokaznog Predmeta Tužilaštva broj P6, iz velike knjige karata. Možda biste to mogli da stavite na grafoskop.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Zatražicu od vas da mi pokažete jedno dva mesta tamo na toj karti, gospodine Qeriqi.

ADVOKAT TOPOLSKI: Molim vas da tu kartu pomerite tako da svedok može da vidi i Lapušnik/Llapushnik. Izvinjavam se, časni Sude, ali na mom ekranu se praktično ništa ne vidi, tako da imam poteškoća. Da li možemo da dobijemo Lapušnik/Llapushnik na karti? Spustite to malo niže, molim vas, gospodine Harvey, tu kartu. Može li dole južno na grafoskopu. Još malo. To je to. Puno vam hvala. Hvala. Sada se vidi Lapušnik/Llapushnik. Hvala.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Gospodine Qeriqi, molim vas, uzmete taj pokazivač, jer želim da nam pokažete jedno ili dva mesta na karti sa vaše leve strane. Kao prvo, videćete Lapušnik/Llapushnik u jednom crvenom kvadratu. Pogledajte levo, pogledajte na kartu na mašini, molim vas. Molim vas pogledajte tamo levo, gospodine Qeriqi.

SVEDOK QERIQI – ODGOVOR: Da, vidim to.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Uz pomoć poslužitelja želim da to pogledate. Hvala vam. Vidite Lapušnik/Llapushnik. Pre svega, sada smo upravo razgovarali o Fuštici/Fushticë. Molim vas, možete li da mi pokažete Fušticu/Fushticë na ovoj karti? Hvala.

SVEDOK QERIQI – ODGOVOR: To je ovde.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Koliko bi otprilike vremena trebalo kolima do Lapušnika/Llapushnik iz Fuštice/Fushticë?

SVEDOK QERIQI – ODGOVOR: Teško je reći, jer nema direktnog puta. Morali ste da idete do Nekovca/Nekoc, pa iz Nekovca/Nekoc onda do Banjice/Baicë. Da se vratite ovde... ali ne mogu da vam objasnim. Mogu da pogrešim, jer nikad nisam koristio taj put.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Hteo sam da vas pitam da li ste ikada putovali tuda, ali nije važno. Da li možete da nam pokažete Klečku/Klečkë na ovoj karti?

SVEDOK QERIQI – ODGOVOR: *(svedok pokazuje)*

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: U redu. Da li ste ikad lično vi putovali kolima od Klečke/Klečkë do Lapušnika/Llapushnik?

SVEDOK QERIQI – ODGOVOR: Ja sam putovao od Klečke/Klečkë do Lapušnika/Llapushnik ali nikada kolima. Išao sam samo peške.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: A koliko vam je otprilike bilo potrebno vremena da peške stignete?

SVEDOK QERIQI – ODGOVOR: Bilo mi je potrebno puno vremena. Možda dva do tri sata. Možda nije najtačniji, jer tadanisam merio vreme.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Niste. I na kraju još ovo, jer smo to upravo sada pomenuli, molim vas, pokažite nam selo Orahovac/Rahovec?

SVEDOK QERIQI – ODGOVOR: To nije selo. To je grad.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Oprostite, grad Orahovac/Rahovec.

SVEDOK QERIQI – ODGOVOR: Ne mogu to da vidim na ovoj karti. Tu samo vidim strelicu koja ide u tom smeru. To je put ide u tom smeru ka Orahovcu/Rahovec.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Da.

SVEDOK QERIQI – ODGOVOR: Ali ga ne vidim ovde. Orahovac/Rahovec je vrlo daleko...

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Ja sam hteo upravo da vas pitam da li ste ikada putovali, išli putem, bilo kolima ili pešice od Orahovca/Rahovec do Lapušnika/Llapushnik? Da li ste ikada sami vi prošli tim putem?

SVEDOK QERIQI – ODGOVOR: Ja sam tim putem putovao tek posle rata kada smo išli sa fudbalskim timom da igramo fudbal.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Možete li, molim vas, da nam date neku predstavu o tome koliko je otprilike trajala ta vožnja od Orahovca/Rahovec do Lapušnika/Llapushnik?

SVEDOK QERIQI – ODGOVOR: Ako vozite brzo, mislim da bi vam trebalo sat i po, sat... sat i po.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Puno vam hvala.

ADVOKAT TOPOLSKI: Više mi nije potrebna karta. Hvala.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Sada bih hteo da vam postavim samo nekoliko pitanja, gospodine Qeriqi, o strukturi i organizaciji OVK.

ADVOKAT TOPOLSKI: Molim da poslužitelj svedoku ponovo predoči dokazni Predmet Tužilaštva broj P155.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Gospodine Qeriqi, bili ste tako ljubazni pa ste nam pre dva dana ovo pokazali. To je odluka koja stupa na snagu odmah, kako tu stoji, o vašem imenovanju da budete pripojeni 121. brigadi. Je li to tačno?

SVEDOK QERIQI – ODGOVOR: Da, tačno je.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Ova brigada je bila poznata, odnosno postala poznata pod imenom brigada Ruzhdi Salihu.

SVEDOK QERIQUI – ODGOVOR: Ne, molim vas. To je bataljon Ruzhdi Salihu.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Da, u redu. Moja greška. Ruzhdi Salihu je poginuo, zar ne?

SVEDOK QERIQUI – ODGOVOR: Da, on je poginuo 26. jula 1998. godine i zbog toga je bataljon dobio njegovo ime, jer je on bio prvi mučenik.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Želim da vam vrlo jasno sugerišem, gospodine Qeriqi, da te brigade i bataljoni nisu postojali pre avgusta 1998. godine. Da li razumete moje pitanje, odnosno tvrdnju?

SVEDOK QERIQUI – ODGOVOR: Da. Razumem.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Da li se slažete sa tim ili ne?

SVEDOK QERIQUI – ODGOVOR: To je tačno. Ja sam rekao i prekjuče da je pre ove odluke tamo sa mnom bio i Shukri Buja; ja sam bio njegov zamenik. A od tog dana sam znao za postojanje 121. brigade kao takve. A ja sam bio komandant bataljona Ruzhdi Salihu. Od tog vremena ja sam vodio zapisnik o svemu onome što je bilo vezano za redovnu vojsku.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Sada ću pokušati da budem što jasniji, Gospodine Qeriqi, potrebna mi je vaša pomoć. Ja vam sugerišem da nije bilo ni brigada ni bataljona pre poodmaklog datuma u avgustu 1998. godine, znači krajem avgusta. Oni jednostavno nisu postojali. Organizacija tih jedinica još se nije bila dogodila, da li se slažete?

SVEDOK QERIQUI – ODGOVOR: Da, slažem se.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: U redu. U tom slučaju možemo da pređemo na poslednju temu o kojoj želim da vam postavim neka pitanja?

SVEDOK QERIQUI – ODGOVOR: Želeo bih nešto da kažem. Zato sam i doneo sa sobom ovu odluku, jer sam u to vreme bio, kao što je to i potrebno, pravilno imenovan za komandanta bataljona i pokušao sam da uspostavim pravilnu organizaciju vojske koja je tada postojala.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Hvala vam na tome. Poslednje stvar o kojoj želim da vas pitam je vojna policija. Vi ste nam nešto govorili o tome prekjuče i sećate se možda da ste nam govorili o njihovim dužnostima. Da li se sećate da ste nam uopšte o tome govorili?

SVEDOK QERIQUI – ODGOVOR: Da, to vam mogu reći i bez da mi postavite pitanje.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: U redu. Mi bismo sada ovde mogli da vodimo i telepatski dijalog ali to baš ne bi bilo od pomoći. Ono što sada hoću da uradim jeste da budem ako mogu jasan po tom pitanju, gospodine Qeriqi, i da govorimo o formiranju vojne policije. Ponovo vama tvrdim da vojna policija kao organizacija u okviru OVK nije postojala do iza leta 1998. godine. Dakle, kao prvo, da li razumete šta ja ovde iznosim?

SVEDOK QERIQUI – ODGOVOR: Ne razumem šta mislite pod "krajem leta"; to ne razumem. Molim vas, možete li to ponoviti?

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Svakako. Tvrdim da vojna policija nije postojala kao grupacija negde do vremena nakon što su osnovane brigade i bataljoni, da tako kažem. Da li se slažete sa tim?

SVEDOK QERIQUI – ODGOVOR: Da, slažem se.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Prema tome, kada ste nam juče rekli da ste u vašem području imali dva, tri ili četiri vojna policajca, tvrdim, ukoliko je to i tačno, da oni nisu bili deo bilo kakve jedinice vojne policije koju je oformila OVK, jer one su formirane tek mnogo kasnije te godine. Da li se slažete sa tim?

SVEDOK QERIQUI – ODGOVOR: Policajci koje sam ja imao, rekao sam, bili su tamo da bi se brinuli za vojnike i za civilno stanovništvo. Kao komandant bataljona kada sam doneo odluku, oni su bili policajci na nivou brigade. Postojala je specijalna jedinica nakon formiranja brigade.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Dakle, to sledi iz prethodnih odgovora koje ste dali u vezi sa formiranjem brigade i tako dalje, da ovo što ste upravo sada opisali nije moglo dogoditi pre sredine avgusta i to kao najranije vreme. Je li to tačno?

SVEDOK QERIQUI – ODGOVOR: Da. Ne mogu da se setim sigurno ali mislim da je to bilo otprilike u vreme nakon sam ja doneo odluku. Policajci su bili tamo, u stvari, ali oni nisu bili pod komandom bataljona, bili su zasebni.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Vi niste bili u poziciji da bilo šta organizujete ili izdate bilo kakvo naređenje dok niste postali komandant bataljona. Da li je to tačno?

SVEDOK QERIQUI – ODGOVOR: Do tada sam radio na izgradnji bunkera i kopanju rovova, kao što sam već objasnio a kad je bilo negde borbi, mi smo se naravno borili. Bilo je isto tako sasvim normalno da ja ne izdajem nikakva naređenja, već da se samo borim i da gradim naše položaje i bunkere. Od Crnojlevo/Carraleve do Belinca/Belincë mi smo imali svoje položaje. Ja sam i obučavao vojnike. To je ono što sam tamo radio u to vreme.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: Da li ste saznali... ovo je moje poslednje pitanje... Da li ste saznali, nekad mnogo kasnije, da je vaš stari prijatelj iz Nemačke, Isak Musliju, Qerqizi, postao komandant vojne policije? Da li ste vi za to saznali ili ne?

SVEDOK QERIQUI – ODGOVOR: Ne, nisam.

ADVOKAT TOPOLSKI – PITANJE: U tom slučaju nemam više pitanja i hvala vam na vašem strpljenju.

SUDIJA PARKER: Hvala gospodine Topolski. Izvolite gospodine Guy-Smith.

ADVOKAT GUY-SMITH: Hvala. Izgleda da sam ja u tom smislu putujući ratnik.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: ADVOKAT GUY-SMITH

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Dobar dan, gospodine Qeriqi.

SVEDOK QERIQUI – ODGOVOR: Dobar dan i vama.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Ja zastupam Haradina Balu i imam više pitanja da vam postavim i nadam se da ćete biti strpljivi sa mnom.

SVEDOK QERIQI – ODGOVOR: Naravno.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Želeo bih da počnem sa razjašnjenjem oko toga šta se generalno dešavalo u vreme kada ste imali razgovor sa gospodinom Whitingom 23. aprila. Da li se sećate da ste imali taj razgovor?

SVEDOK QERIQI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Da li se sećate da kada ste bili na tom razgovoru, da ste počeli rano ujutro, negde oko 9.00, 9.30 časova i da ste nakon otprilike tri sata imali pauzu?

SVEDOK QERIQI – ODGOVOR: Ne, nismo imali pauzu od tri sata. Koliko se sećam a mislim da nisam zaboravio, mislim da smo tamo bili čitav dan od 9.00 časova. Nismo imali pauzu od tri sata. Imali smo pauzu od pet minuta da samo ja popušim jednu cigaretu a zatim smo imali malu pauzu za ručak. Ja sam ručao otprilike 10 minuta ...

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: To je bilo nakon što ste se vi sastali i radili tri sata i mali ste pauzu dok su oni promenili trake. Onda ste se ponovo popodne sreli sa gospodinom Whitingom, tako da su bile dve faze tog razgovora. Sastali ste se ujutro, imali pauzu za ručak i onda ste se ponovo sastali popodne.

SVEDOK QERIQI – ODGOVOR: Bila je kratka pauza, ne duža od 10 minuta. Ja sam bio unutra ceo dan. Napustio sam tu malu prostoriju samo da bih pojeo sendvič i onda sam se tamo vratio.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Kada ste prvi put... izvinjavam se...

TUŽILAC WHITING: Transkript je dostupan i ja verujem da je to pogrešno da je pauza bila posle tri sata. Želeo bih da skrenem pažnju zastupniku na prvu stranicu gde stoji da je razgovor počeo u 9.23 časova i da je prva pauza bila u 10.56 časova, znači nakon sat i po.

ADVOKAT GUY-SMITH: Izvinjavam se. Ja sam imao navedeno vreme 12.57 časova... vreme možda nije toliko značajno u ovoj situaciji. Ali hvala vam na ovoj informaciji.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Kada ste se prvi puta sreli sa gospodinom Whitingom, on vam je rekao da ste bili pozvani kao osumnjičeni. Je li to tačno?

SVEDOK QERIQI – ODGOVOR: Tako je pisalo na pozivu koji su doneli.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: U redu. Ali ono što ja želim je sledeće. Kažete kad ste se prvi put sreli sa gospodinom Whitingom i kad ste razgovarali da on je rekao: "U ovoj istrazi koju vodimo u ovom trenutku mi vas smatramo osumnjičenim".

ADVOKAT GUY-SMITH: I ja se tu pozivam na dokument koji nosi oznaku ERN L010-9668.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: To je ono što vam je on rekao. Da li je to tačno?

SVEDOK QERIQUI – ODGOVOR: Tačno je.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Nakon što vam je rekao to, gospodin Lehtinen, istražilac, je razgovarao sa vama i rekao: "Mi smo odlučili da razgovaramo sa vama i da vas pozovemo kao osumnjičenog a u praksi nemojte dopustiti da vas to na bilo koji način poremeti".

ADVOKAT GUY-SMITH: Tu se pozivam na sledeću stranicu koja ima oznaku ERN L010-9669.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Da li se sećate da vam je to rečeno gospodine?

SVEDOK QERIQUI – ODGOVOR: Možda se ne sećam celog razgovora ali tačno je da su mi postavljena neka pitanja u svojstvu osumnjičenog. Prirodno, ne mogu da se setim svega.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Nakon što ste imali jutarnju pauzu i nakon što ste se vratili popodne, gospodin Whiting vam je nadalje opisao vaš status osumnjičenog i on je bio vrlo jasan u pogledu toga šta treba da vas brine i kakav je vaš status i rekao je sledeće... I ja vas sada pitam da li se sećate šta vam je konkretno rekao tada gospodin Whiting?

ADVOKAT GUY-SMITH: Skrećem pažnju zastupnicima Tužilaštva na stranu 109.634... Izvinjavam se. Izgubio sam sada broj strane. Načicu je začas. To je stranica koja ima oznaku ERN L010-9696.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Gospodin Whiting vam je rekao nekoliko stvari. Rekao vam je: "I pre nego što počnemo, želim nešto da kažem." Gospodin Whiting kaže: "Ono što morate da razumete jeste to, kao što smo vam rekli, da ste vi osumnjičeni. Ali nas zanimaju informacije od vas u prvom redu kao svedoka. Nas zanima šta imate da kažete, ukoliko je to istina. I najbolje što možete za sebe da uradite jeste da ovde kažete istinu. Naravno, teško je govoriti o nekim od tih stvari ovde i sasvim je sigurno da je teško govoriti o vašoj vlastitoj ulozi njima ali ako želite da budete svedok, morate da govorite istinu, jer inače moramo da razmislimo o tome da li ste za nas više osumnjičen nego svedok. I ovo je prilika za vas da sebi pomognete time što ćete govoriti istinu, čak i ako je to teško. Niko ne kaže da ste vi bili u centru svega toga ali vi jeste učestvovali i morate da nam kažete o tome i morate da nam kažete zbog čega se to dogodilo". Da li se sećate da je gospodin Whiting razgovarao sa vama o tome i da vam je to rekao?

SVEDOK QERIQUI – ODGOVOR: Sada se toga ne sećam. Ali ako je to tamo zapisano ovo što ste pre minut pročitali, onda mi je on te stvari rekao. Ja sam mu, naravno, na početku rekao da ću govoriti istinu i ja sam rekao istinu.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Ali nekoliko minuta kasnije je on rekao: "Niko ovde nije da bi kritikovao dobre i važne stvari koje ste vi uradili. I vi ste nam govorili o nekim dobrim i važnim stvarima zbog kojih se osećate ponosnim. Ali da biste dobili priznanje za dobre stvari koje ste uradili, morate da preuzmete odgovornost za stvari koje nisu tako dobre a koje su se dogodile. Mi želimo da znamo

da li ste vi bili tamo i da li ste bili uključeni ili ste bili tamo a niste bili uključeni a videli ste to." Da li se sećate da vam je to rekao gospodin Whiting?

SVEDOK QERIQI – ODGOVOR: On je najverovatnije to rekao ali u ovom trenutku ja se ne sećam. Pošto je to zapisano, onda je on to rekao ali se sada toga ne sećam.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Razgovor koji ste imali u aprilu sa gospodinom Whitingom i teme o kojima ste tada raspravljali, da li su one uključivale sve ili neke od tema o kojima se govorilo ovde tokom vašeg svedočenja a pod tim mislim i o predmetu gospodina Xhemshitija. Da li se sećate da ste o tome razgovarali?
SVEDOK QERIQI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: A isto tako razgovarali ste o nekim drugim ljudima...

ADVOKAT GUY-SMITH: A sada bih zamolio da za trenutak pređemo na privatnu sednicu.

SUDIJA PARKER: U redu.

(privatna sednica)

sekretar: Sad smo na otvorenoj sednici.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: U zaključku ovog intervjua koji ste imali sa gospodinom Whitingom, gospodin Whiting vas je pozvao da dođete ovde u Hag da svedočite i rekao je...

ADVOKAT GUY-SMITH: Skrećem pažnju zastupnicima na stranicu je koja ima oznaku ERN L010-9738.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE:... "Ako dođete na Sud sa svedočite da li ćete biti voljni da kažete na Sudu sve što ste nam ovde rekli danas?" Da li se toga sećate?

SVEDOK QERIQI – ODGOVOR: Da, ja sam rekao da mogu da kažem te stvari, odnosno, mislio sam pod tim da nisam pod pritiskom da treba da dođem pod prinudom. Ja sam rekao da sam spreman da dođem ovde i svedočim o stvarima koje sam uradio i o stvarima koje znam.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Od tog razgovora sa gospodinom Whitingom u aprilu, jeste li dobili bilo kakvo usmeno obaveštenje – pošto vas je gospodin Topolski pitao o bilo čemu što ste primili u pismenoj formi – da se promenio vaš status svedoka i da dođete u Hag i razgovarate o raznim stvarima?
SVEDOK QERIQI – ODGOVOR: Nisam dobio ništa u pisanom obliku. Ona druga osoba Ole ili kako mu je već ime. Stalno mu zaboravljam ime. Kada smo se s njim sreli, on mi je rekao da su nakon istrage koju su sproveli, utvrdili da nisam osumnjičeni. To je bilo na kraju pre nego što sam došao ovamo.

ADVOKAT GUY-SMITH: Sada bih želeo da pređemo na drugu temu. Zamolio bih da se gospodinu ponovo da karta.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Imate li pred sobom kartu?

SVEDOK QERIQI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Oh, tu je. Molim vas da pokazivačem pokažete selo Sedlare/Shalë.

SVEDOK QERIQI – ODGOVOR: Ovde je Sedlare/Shalë.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Možete li da nam kažete otprilike, ako znate, koja je udaljenost od Lapušnika/Llapushnik do Sedlara/Shalë?

SVEDOK QERIQI – ODGOVOR: Možda neću biti precizan ali moglo bi da bude 12 do 13 kilometara, otprilike. Oko 12 ili 13 kilometara. Mislim 13 kilometara.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Tokom maja pa do jula jeste li ikada putovali od Sedlara/Shalë do Lapušnika/Llapushnik?

SVEDOK QERIQI – ODGOVOR: Od maja do jula?

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Da.

SVEDOK QERIQI – ODGOVOR: Kao što sam rekao, otišao samo da se priključim borbi a inače nisam odlazio u Lapušnik/Llapushnik.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Da li ste na ovom određenom... na ovom određenom putu... da li postoji neki asfaltni put ili direktni put koji ide od Sedlara/Shalë prema Lapušniku/Llapushnik, koliko je vama poznato?

SVEDOK QERIQI – ODGOVOR: Nema asfaltnog puta. Nema ga ni danas. Ni tada ga nije bilo.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Možete li nam pomoći i reći, ukoliko znate, otprilike koliko različitih puteva treba preći da bi se došlo od područja Sedlara/Shalë do Lapušnika/Llapushnik? Je li to jedan ravan, jedan jedini neasfaltirani put ili niz krivudavih puteva? Šta je to moglo da bude, ako znate?

SVEDOK QERIQI – ODGOVOR: Ne bih znao, jer kao što sam vam rekao, nisam išao tim putevima ali moguće je da to nisu dobri putevi.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Što se tiče putovanja od Klečke/Klečkë prema Lapušniku/Llapushnik, vi ste rekli da ste išli peške tim putem i rekli ste da niste sigurni koliko vam je vremena trebalo ali da vam je trebalo nekih dva ili tri sata. Da li ste išli tada putem ili nekom stazom, kroz polja? Kako ste mogli da dođete do Lapušnika/Llapushnik 9. maja 1998. godine da se borite?

SVEDOK QERIQI – ODGOVOR: Mi smo koristili male staze i šumske puteve.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Da li je Klečka/Klečkë na istoj nadmorskoj visini kao i Lapušnik/Llapushnik? Da li je ona viša ili niža od Lapušnika ili je na istoj nadmorskoj visini?

SVEDOK QERIQI – ODGOVOR: Šta mislite? Da li je više na brdu ili... ne razumem vaše pitanje?

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Upravo to i mislim. Da li je više na brdu?

SVEDOK QERIQUI – ODGOVOR: Ja sam to spomenuo pre dva dana. Rekao sam da ima veoma dobar geostrateški položaj za rat. Ona je na višem položaju od svih drugih sela koja su spomenuta.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Da li možete da nam kažete koliko je više od svih tih drugih sela koja ste spomenuli, kako bismo mogli bolje da shvatimo taj njegov geostrateški položaj?

SVEDOK QERIQUI – ODGOVOR: Ne bih znao. Stvarno ne mogu to da opišem.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Pošto ste nakon bitke od 9. maja, peške otišli od Lapušnika/Llapushnik do Klečka/Klečkë, možete li da nam kažete da li ste u to vreme išli uzbrdo?

SVEDOK QERIQUI – ODGOVOR: Naravno, uzbrdo.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Da li je to bio strm brežuljak?

SVEDOK QERIQUI – ODGOVOR: U to vreme smo bili stvarno u dobroj kondiciji pa nam se nije činilo da je problem ali ako bih išlo sada možda bi mi bilo teško.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Koja je udaljenost između Lapušnika/Llapushnik i Klečka/Klečkë?

SVEDOK QERIQUI – ODGOVOR: Kako mislite? Koliko su udaljene jedna od druge?

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Upravo tako.

SVEDOK QERIQUI – ODGOVOR: Ne bih znao, jer kao što sam vam rekao, ja sam samo jedanput prošao tim putem.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Da li bi moglo korektno da se kaže – i pomozite mi ovde – da li su planine Beriša/Berishë u delu područja gde se nalazi Klečka/Klečkë?

SVEDOK QERIQUI – ODGOVOR: U pravu ste. Rekao sam da je Klečka/Klečkë više na brdu. Moguće je da je Beriša/Berishë još viša, zato što je tamo bila postavljena radio stanica *Slobodno Kosovo*.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Kad kažete da je tamo bila smeštena radio stanica, koja je to radio stanica?

SVEDOK QERIQUI – ODGOVOR: *Slobodno Kosovo*.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Da li znate kada je ta radio stanica počela da radi?

SVEDOK QERIQUI – ODGOVOR: Ne znam. Zaista ne znam kada je počela da radi, kao što sad već rekao, ja sam već bio otišao za Tiranu, ali znam da je tamo radila. Po mom saznanju, bilo je to kasnije.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Da se ponovo vratimo na kartu. Da li na karti vidite grad Banjicu/Baicë?

SVEDOK QERIQUI – ODGOVOR: Banjica/Baicë je selo, nije grad.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Molim vas da pokažete pokazivačem.

SVEDOK QERIQUI – ODGOVOR: *(svedok pokazuje)*

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Postoji li neki put da se iz Banjice/Baicë dođe do Lapušnika/Llapushnik asfaltnim putem?

SVEDOK QERIQI – ODGOVOR: Ne, nije moguće. Do Banjica/Baicë nije nikada postojao asfaltni put. Nema asfalta do Banjice/Baicë.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: I da li nam ikako možete pomoći u tom pogledu? Možete li nam pomoći i reći kolika je udaljenost između Banjice/Baicë i Lapušnika/Llapushnik?

SVEDOK QERIQI – ODGOVOR: Ne bih mogao. Možda bih pogrešio. Kada sam govorio o selu Sedlare/Shalë, rekao sam da je Sedlare/Shalë otprilike 12 do 13 kilometra ali to je od Komorana/Komoran. Stvarno ne bih znao.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: A Nekovce/Nekoc, možete li da nam pokažete Nekovce/Nekoc na karti, molim vas?

SVEDOK QERIQI – ODGOVOR: Da. *(Svedok pokazuje)*

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Da li su Nekovce/Nekoc područje na kom ste vi bili između maja i avgista 1998. godine.

SVEDOK QERIQI – ODGOVOR: Ne. Shukri je bio više na tom području nego ja.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Jeste li ikada bili u mogućnosti da kontaktirate sa Shukrijem Bujom preko radio veze, tokom tih letnjih meseci kada je on bio u Nekovcu/Nekoc?

SVEDOK QERIQI – ODGOVOR: Ne, rekao sam vam da nikad ranije nisam imao radio ranio vezu.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Prema vašem saznanju, da li je tamo bilo drugih jedinice koje su imale mogućnost radiokomunikacije tokom letnjih meseci?

SVEDOK QERIQI – ODGOVOR: Ne znam. Ne sećam se.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: U redu.

ADVOKAT GUY-SMITH: Više nam nije potrebna karta. Hvala.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Siguran sam da je deo onoga što vas je brinulo u radu sa drugim vojnicima bilo šta bi se dogodilo kad bi neko bio ranjen. Jeli to tačno?

SVEDOK QERIQI – ODGOVOR: Nije to samo mene brinulo. To je brinulo sve nas. I to je sasvim prirodno.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Apsolutno. U tom smislu nadam se da nam možete pomoći. Da li znate da li je postojala neka bolnica ili neka ambulanta u Lapušniku/Llapushnik tokom letnjih meseci?

SVEDOK QERIQI – ODGOVOR: Ne znam.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: A u Mališevu/Malishevë?

SVEDOK QERIQI – ODGOVOR: Ne znam da li je bila neka u Mališevu/Malishevë. Možda je postojala ali ja to ne znam.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: A u Sedlaru/Shalë? Da li je negde u Sedlaru/Shalë gde je neko...ako su bili ranjeni ili im je na neki drugi način bila potrebna zdravstvena nega, mogli tamo da dobiju neki medicinski tretman?
SVEDOK QERIQI – ODGOVOR: Bila su dva lekara.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Da li se slučajno sećate imena tih lekara?
SVEDOK QERIQI – ODGOVOR: Jedan od njih se zvao Avdullah a drugi Fetim.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Onaj koji se zvao Fetim da li je to bio Fetim Selimi?
SVEDOK QERIQI – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Da li vam je poznato da li je bila neka ambulanta ili mesto gde se mogla dobiti lekarska pomoć u Klečki/Klečkë?
SVEDOK QERIQI – ODGOVOR: Ne znam. Ja sam vam rekao da sam tamo retko odlazio i kad... nakon što sam bio imenovan za komandanta bataljona, ja sam tamo odlazio svake nedelje. Ali pre toga, kao što sam i ranije rekao, tamo sam odlazio veoma retko. I čak i da je postojala neka ambulanta, ja to ne bih znao.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Vi ste spomenuli Avdullaha i Fetima Selimija. Da li se sećate danas, dok sedite ovde, da li su postojali neki drugi lekari koji su radili na tom području i pomagali ranjenim, bolesnim i nemoćnim osobama tokom leta 1998. godine?
SVEDOK QERIQI – ODGOVOR: Bili su i u Krajmirovcu/Krojmir. Tamo su bili doktor Jakupi, doktor Naser. Jedan je bio lekar opšte prakse. A bio je i zubar, takođe. Bilo bi veoma teško da nije bilo lekara.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Kad kažete da nije bilo lekara da bilo bi jako teško, ja zaključujem da ti doktori ne samo da su zbrinjavali pripadnike OVK koji su bili ranjeni ili bolesni, već su isto tako zbrinjavali civilno stanovništvo. Da li bi se tako moglo reći?
SVEDOK QERIQI – ODGOVOR: To je sasvim normalno zato što smo bili vrlo usko povezani sa stanovništvom. Bilo smo ako jedna porodica. Oni su zbrinjavali i stanovništvo i vojnike u isto vreme. U to vreme za osobe u zoni gde smo se mi nalazili, bilo je vrlo teško da odu i pronađu drugo sklonište na nekim drugim mestima, kao što je Priština/Prishtinë, zato što bi mogli da budu uhapšeni ili ubijeni. Tako da su morali da ostanu s nama. Naravno, da je tu bilo i dece i starijih i njima je bila potrebna lekarska pomoć.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Rekli ste: "Bilo je teško da odu i pronađu drugo i sklonište na nekim drugim mestima, kao što je Priština/Prishtinë". Ali Priština/Prishtinë je jedno od mesta gde postoji bolnica. Je li to tačno?
SVEDOK QERIQI – ODGOVOR: Imala je bolnicu ali u to vreme su samo Srbi radili u toj bolnici. I verujem da vi znate da su svi naši lekari bili proterani iz bolnice. Ako to niste znali, sada znate. I u to vreme je samo par Albanaca tamo radilo ili možda čak nijedan od zaposlenih nije bio Albanac.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: U bolnici u Prištini/Prishtinë radili su samo Srbi i pretpostavljam da je u leto 1998. godine jedino Srbima bilo dozvoljeno da budu

pacijenti tamo, ako znate? Da li je bilo nekih drugih bolnica gde su Albanci mogli da odu kad im je bila potrebna nega?

SVEDOK QERIQUI – ODGOVOR: Nisam imao vremena da idem i proveravam da li su imali ljude koji rade ili ne, ali mislim da nisu. Ali ako su morali da budu lečeni, morali su da plate puno novca kako bi bili lečeni. Na primer, jedan Albanac je morao da plati današnjih 5.000 evra a tada je to bilo 10.000 nemačkih maraka kako bi bio lečen. Mislim da ni na koji drugi način nisu mogli da budu lečeni. Kao što sam rekao, ja sam došao iz Nemačke pravo u rat i nisam mogao da znam gde su bolnice koje rade i da se raspitujem naokolo koje bolnice rade a koje ne rade.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE:... pitanje vezano za lokalitet je i za vas i za njih isto, i glasi: da li je postojala bolnica gde su ljudi mogli da se leče tokom leta 1998. godine. A ta mesta su: Krajmirovac/Krojmir, Negrovce/Negroc, Lapušnik/Llapushnik, Fuštica/Fushticë, Kišna Reka/Kishnarekë, Beriša/Berishë, Sedlare/Shalë, Klečka/Klečkë, Mališevo/Malishevë, Belanica/Bellanicë, Suva Reka/Suharekë, Lužnica/Luzhnicë, Banjica/Baicë i Krajmirovce/Krojmir.

SVEDOK QERIQUI – ODGOVOR: Nemam saznanja o tome ali znam da je bila jedna u Sedlaru/Shalë i još jedna u Krajmirovcu/Krojmir. Ali za druga mesta ne znam jer nisam odlazio na ta mesta. Moguće da ih je bilo tamo ali ja lično nisam bio odlazio tamo.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Ona koja je bila u Sedlaru/Shalë – i ponavljam, ako znate – da li je to bila bolnica u kojoj su mogle da se vrše operacije ako, na primer, imate problem sa svojim srcem?

SVEDOK QERIQUI – ODGOVOR: Lekari koji su tamo radili, bili spremni. Oni su bili lekari iz nužde. Oni su morali da pružaju negu ljudima. Možda nisu bili specijalizovani za posebne bolesti ali morali da im pomognu. Ja lično ne znam iz koje oblasti su oni bili specijalisti. Znam da su mnoga deca rođena u toj bolnici. Bilo je doktora poput, na primer, Jakupi Islamija, koji kada govori o tom vremenu, kaže da je tamo on porodio i doneo na svet više od 150 beba. Drugim rečima, ono što hoću da kažem je da čak ako neko i nije kardiolog, tamo bi lečio ljude koji imaju srčane tegobe.

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Kada vas je gospodin Topolski ispitivao, on vam je postavio pitanje koje se odnosilo tipova oružja koje ste imali na raspolaganju. Moje pitanje sada nije fokusirano na oružje, već je fokusirano, po vašem znanju, kojim ste medicinskim sredstvima raspolagali u to vreme. Ponavljam, ako znate. Kad je reč o ambulanti u Sedlaru/Shalë, da li znate da li je ona imala punu medicinsku opremu ili lekari nisu raspolagali ni osnovnim lekovima kako bi lečili albanski narod?

SVEDOK QERIQUI – ODGOVOR: Ponekad čak ni bolnice nemaju sve, da ne govorimo sada o uslovima koji su vladali za vreme rata?

ADVOKAT GUY-SMITH – PITANJE: Hvala, gospodine.

SUDIJA PARKER: Hvala gospodine Guy-Smith. Treba da vidimo koliko možemo da uradimo danas i dok se gospodin Mansfield sutra ne vrati. Gospodine Qeriqi, moram da vas zamolim da dođete sutra ujutro u 9.00 časova. Dvojica zastupnika gospodina Limaja nisu danas bili prisutni. Biće ovde sutra ujutro i imaće pitanja za vas. Tako da ćemo napraviti kraću pauzu, odnosno nastavićemo sa radom sutra u 9.00

časova. Želim da vas obavestim da je Predsednik Suda sazvao dodatnu Plenarnu sednicu sudija za petak, 11. marta. To je petak pred vikend. Tako da nećemo moći da zasedamo tog dana. Prekinućemo sa radom i nastaviti sutra ujutro u 9.00 časova.

Sednica je završena u 17.07 h

Nastavlja se u četvrtak, 3. marta 2005. godine u 9.00 h.

Fond za humanitarno pravo

